

Azerbaycan'ın zengin tasviri sanatı

Musa MERCANLI
Baş Editör

Azerbaycan halkının güzel sanatları çok eski bir tarihe sahiptir. Tasviri sanatın en eski örnekleri arasında M.Ö. 10.-11. yüzyıllardan kalma Gobustan kaya üstü resimleri, Kelbecer bölgesinin Alagöl gölü çevresinde bulunan Delidağ silsilesindeki Tunç devri başlarına (M.Ö. 3. binyıllık) ait resimler, Ordubad kentinden kuzeyde bulunan Gemikaya dağlarındaki kaya üstü resimler istisnai öneme sahiptir. Gobustan kayalarına oyulmuş resimlerde, orada yaşamış eski insanların yaşam tarzı, emeği ile ilgili tasvirler özel ilgi doğurmaktadır. Burada avcılık, hayvancılık, tarım ve yaşamın diğer alanları ile ilgili çeşitli konular, sahneler, insan ve hayvan resimleri dinamik bir şekilde oyulmuştur. Gobustan kaya üstü resimleri – piktogramlar ilkel yapıdan feodalizm aşamasına kadar asırlık, uzun tarihi dönemi kapsamaktadır.

Bugünkü Azerbaycanlıların ulu dedeleri iş aletlerini ve ev eşyalarını şekil olarak gerçek hayata yakın olan çeşitli nakışlar ve resimlerle süslerlerdi. Ortaçağ döneminden başlayarak halıcılık, süslü kumaş dokumaları, taş, ağaç ve metalden çeşitli eşyaların yapılması, ayrıca kuyumculuk sanatı ve seramik en yüksek düzeye ulaşmıştır. Türbelere, camilere, saraylara yapılan süslemeler, konutlarda taş ve ağaç üzerine oyulmuş nakışlar, tüm dünyada ünlü mimari yapıların işlemeli süsleri zarifliyi ile seçilmektedir.

XIX yüzyıldan itibaren ise Azerbaycan sanatında yeni, daha esaslı realist eğilimler ortaya çıkmıştır. Artık ikiye ayrılmış Azerbaycan topraklarında farklı sanat dalları şekillenmeye başlamıştır. Kuzey Azerbaycan'da daha özgür ortamlar tasviri sanatta yeni aşamanın oluşmasına katkıda bulunmuştur. İrs-Miras dergisi olarak Türkiye okurlarına Azerbaycan ressamlarının yaratıcılığına ilişkin düzenli makaleler sunmaktayız. Bu sayımızda da XIX – XX yüzyıllarda Kuzey Azerbaycan'da gelişmiş tasviri sanatla ilgili genelleştirilmiş ilginç makale ile okurlarımızın karşısına çıkıyoruz. Bu ve dergide yayımlanan diğer zengin materyaller Azerbaycanseverlerin geniş bir biçimde ilgisini çekecektir.